SR-116

Seat No.	

Total No. of Pages : 5

B.Ed. (Part - I) (Semester - I)
Examination, January-2026
CHILDHOOD AND GROWING UP (Paper - I)
Sub. Code : 77911

Day and Date : Monday, 12/01/2026 **Total Marks : 70**

Time : 10:30 a.m. to 01:30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**
3) **Answer of question number 3, 4 and 5 should be written in 800 words.**
4) **Candidates who intend to write their answer in Marathi are Advised to read original question in English.**

Q1) A) Choose the correct alternative and complete the following sentences. **[5]**

1) The period of Adolescence is in the _____ years.

A) 6 to 12 B) 0 to 5

C) 13 to 19 D) 20 to 25

2) The growth generally depends on _____.

A) Heredity B) House

C) School D) Enviornment

3) The 'ink blot test' for testing personality was developed by _____.

A) Murray B) Morgan

C) Rorscharch D) Piaget

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

4) _____ is a social group consisting of one or more men and one or more women and their own or adopted children living in the same house.

A) Group B) Family

C) Society D) Friends

5) An _____ refers to set of emotions, beliefs and behaviors towards a particular object, person, thing or event.

A) Creativity B) Interest

C) Aptitude D) Attitude

B) Answer the following questions in one sentence. [5]

1) What is meant by leadership?

2) What is meant by Dalit?

3) Who developed concept Attainment Model?

4) State two fields of studying Human Behaviour.

5) What do you mean by heredity?

Q2) Answer the following questions in 250 words. (Any Six) [30]

1) Explain the general principles of development.

2) Explain the characteristics of social development in adolescence.

3) Explain the basic needs of child.

4) Differentiate between growth and development.

5) State the characteristics of Rural Society.

6) Explain the factors affecting child development in urban society.

7) Explain types of families.

8) What is parenting? Explain the types parenting styles.

Scanned with OKEN Scanner

Q3) Discuss the case study method of studying child behaviour with merits and demerits. **[10]**

Q4) What is meant by concept? Explain the steps of concept formation. **[10]**

OR

What is meant by personality? Illustrate social and personal factors influencing personality.

Q5) What is meant by guidance and counselling? Explain the need of guidance and counselling of students in adolescence. **[10]**

OR

Explain in brief, Piaget's theory of development.

32128A

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील बाजूचे अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) प्रश्न क्र. 3, 4 व 5 याची उत्तरे 800 शब्दांमध्ये लिहा.

4) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावीच

Q1) अ) खालील विधाने योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा. **[5]**

1) कुमारावस्थेचा कालावधी --------- वर्षांचा आहे.

अ) 6 ते 12 ब) 0 ते 5

क) 13 ते 19 ड) 20 ते 25

Scanned with OKEN Scanner

2) वाढ ही सामान्यपणे --------- वर अवलंबून आहे.

अ) अनुवंश ब) घर

क) शाळा ड) वातावरण

3) व्यक्तिमत्व मापनाचे शाईचे डाग चाचणी --------- यांनी विकसित केली.

अ) मरे ब) मॉर्गन

क) रोसार्क ड) पियाजे

4) एकाच घरात राहणारा एक किंवा अधिक पुरूष व एक किंवा अधिक स्त्रिया आणि त्याची स्वत:ची अथवा दत्तक मुले याचा सामाजिक समूह म्हणजे --------- होय.

अ) समूह ब) कुटुंब

क) समाज ड) मित्रमंडळी

5) एखाद्या विशिष्ट वस्तू, व्यक्ती किंवा घटनेबद्दल भावना विश्वास आणि वर्तन यांचा संच म्हणजे --------- होय.

अ) सर्जनशीलता ब) अभिरूची

क) अभिक्षमता ड) अभिवृत्ती

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **[5]**

1) नेतृत्व म्हणजे काय?

2) दलित म्हणजे काय?

3) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमान कोणी विकसित केले?

4) मानवी वर्तनाच्या अभ्यासाची दोन क्षेत्रे लिहा.

5) अनुवंश म्हणजे काय?

Q2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. (कोणतेही सहा) **[30]**

1) विकास प्रक्रियेची सर्वसामान्य तत्त्वे स्पष्ट करा.

2) कुमारावस्थेतील सामाजिक विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3) बालकाच्या मूलभूत गरजा स्पष्ट करा.

4) वाढ व विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

5) ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये लिहा.

6) शहरी समाजाचा बालकाच्या विकासावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

Scanned with OKEN Scanner

7) कुटुंबाचे प्रकार स्पष्ट करा.

8) पालकत्व म्हणजे काय? पालकत्व शैलीचे प्रकार स्पष्ट करा.

Q3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाच्या व्यक्ति अभ्यास पद्धतीची गुण दोषासहित चर्चा करा. **[10]**

Q4) संकल्पना म्हणजे काय? संकल्पना निर्मितीचे टप्पे स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

व्यक्तिमत्व म्हणजे काय? व्यक्तिमत्वावर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

Q5) मार्गदर्शन व समुपदेशन म्हणजे काय? कोमार्यावस्थेतील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्याची गरज स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

पियाजेची विकासात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा.

32128A

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SR-117

Total No. of Pages : 5

B.Ed. (Part - I) (Semester - I)
Examination, January-2026
Contemporary India and Education (Paper - II)
Sub. Code : 77912

Day and Date : Tuesday, 13/01/2026 **Total Marks : 70**

Time : 10:30 a.m. to 01:30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**
3) **Answer of question number 3, 4 and 5 should be written in 800 words.**
4) **Candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read original question in English.**

Q1) A) Choose the correct alternative and rewrite the following sentences again. **[5]**

1) 'Learning to live together' is the third pillar of _____ commission.

A) Planning B) Dellor

C) Kothari D) Simon

2) The Target to increase the entrants in higher education is decided in _____ five year plan.

A) VIII B) IX

C) X D) XI

3) According to the Right to Education Act 2009, _____ seats are reserved in school for disadvantaged and weaker sections.

A) 10% B) 15%

C) 20% D) 25%

P.T.O.

A13361

Scanned with OKEN Scanner

4) School is and idealized epitome of _____.

A) Culture

B) Society

C) Literature

D) Nation

5) IQ of gifted children is more than _____.

A) 40 B) 80

C) 60 D) 140

B) Answer in one sentence. [5]

1) What is globalization of education?

2) In which year was the constitution of India adopted?

3) In which year did the world conference recommend the concept of an inclusive education in Thailand?

4) Write the definition of continuous and comprehensive Evaluation.

5) Who was the president of National Knowledge Commission?

Q2) Answer the following questions in 250 words. (Any Six) [30]

1) State the articles on education given in the Constitution of India.

2) Explain the characteristics of a school group.

3) Explain the need of education for sustainable development.

4) Explain the interaction in the classroom.

5) Explain the role of teacher in school.

6) State the fundamental duties of citizens given in Indian Constitution.

7) Explain the concept of Right to Education.

8) Explain the role of the teacher related to the society.

Q3) Define social Diversity. Explain the various levels of Diversity. [10]

Scanned with OKEN Scanner

Q4) Explain the characteristics of Sarva Shiksha Abhiyan by stating the aims and objectives of Sarva Shiksha Abhiyan. [10]

OR

Compare the aims, curriculum and discipline in Vedic and Buddha education.

Q5) What is National Integration? What are the obstacles that will be removed through education? [10]

OR

State ten life skills by the World Health Organization and explain the role of the teacher in the development of these life skills.

17861

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील बाजूचे अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) प्रश्न क्र. 3, 4 व 5 याची उत्तरे 800 शब्दांमध्ये लिहा.

4) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावीच

Q1) अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

1) 'सहजीवनासाठी अध्ययन' हा --------- आयोगाचा तिसरा स्तंभ आहे.

अ) नियोजन ब) डेलॉर्स

क) कोठारी ड) सायमन

2) उच्च शिक्षणातील प्रवेश वाढविण्याचे उद्दिष्ट -------- पंचवार्षिक योजनेत ठरविण्यात आले.

अ) आठव्या ब) नवव्या

क) दहाव्या ड) अकराव्या

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

3) शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, 2009 नुसार वंचित व दुर्बल घटकांसाठी --------- जागा शाळेमध्ये राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत.

अ) 10% ब) 15%

क) 20% ड) 25%

4) शाळा ही --------- आर्दश प्रतिकृती आहे.

अ) संस्कृतीची ब) समाजाची

क) साहित्याची ड) राष्ट्राची

5) प्रज्ञावान मुलांचा बुध्यांक --------- पेक्षा जास्त असतो.

अ) 40 ब) 80

क) 60 ड) 140

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **[5]**

1) शिक्षणाचे जागतिकीकरण म्हणजे काय?

2) भारतीय राज्यघटना कोणत्या वर्षी अंगिकृत करण्यात आली?

3) थायलंडमध्ये झालेल्या कोणत्या वर्षाच्या जागतिक परिषदेमध्ये समावेशक शिक्षणाच्या संकल्पनेची शिफारस करण्यात आली होती?

4) सातत्यपूर्ण सर्वंकष मूल्यमापनाची व्याख्या लिहा.

5) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते?

Q2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात (250 शब्द) उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) **[30]**

1) भारतीय संविधानातील शिक्षणाशी संबंधीत कलमे लिहा.

2) शाळा समूहाची लक्षणे स्पष्ट करा.

3) चिरंतन विकासासाठी शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.

4) वर्गातील आंतरक्रिया स्पष्ट करा.

5) शिक्षकाची शाळेतील भूमिका स्पष्ट करा.

6) भारतीय संविधानातील नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये लिहा.

7) शिक्षण हक्क संकल्पना स्पष्ट करा.

8) समाजासंदर्भात शाळेची भूमिका स्पष्ट करा.

Scanned with OKEN Scanner

Q3) सामाजिक विविधता म्हणजे काय? सामाजिक विविधतेच्या पातळ्या स्पष्ट करा. **[10]**

Q4) सर्व शिक्षा अभियानाची ध्येये व उद्दिष्टे सांगून सर्व शिक्षा अभियानची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

वैदिक आणि बौद्धिक शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम व शिस्त यासंदर्भात तुलना करा.

Q5) राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे काय? राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा आणणारे घटक कोणते? शिक्षणातून हे बाधक घटक कसे दूर करता येतील, ते स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

जागतिक आरोग्य संघटनेचे नमूद केलेली दहा जीवनकौशल्ये सांगून जीवनकौशल्ये विकसनात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

71380

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SR-118

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - I) (Semester - I)
Examination, January-2026
Understanding Discipline and Subjects (Paper - III)
Sub. Code : 77913

Day and Date : Friday, 16/01/2026 **Total Marks : 35**

Time : 10:30 a.m. to 12:00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**
3) **Candidates who inted to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Rewrite sentences by using suitable alternative. **[5]**

1) Plato wrote his thoughts about education in the _____ Granth.

A) Emilee B) Republic

C) The Log D) Eyon

2) Pomology is related to _____.

A) Vegetables B) Flowers

C) Plants D) Fruits

3) _____ is developed surrounding in front of or backyard of the home.

A) Agriculture

B) Green house

C) Nursery

D) Parasabag

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

4) In Interdisciplinary teaching, _____ teaching has to be done.

A) Team B) Individual

C) Micro D) Experimental

5) On 4th August, 1956 Asia's first nuclear reactor was established in _____.

A) Kolkata B) Chennai

C) Trombe D) Delhi

Q2) Write answers in 250 words. (Any Two) **[10]**

1) Mahatma Gandhiji's concept of discipline.

2) Interdisciplinary Approach.

3) Co-relation between discipline and school subjects.

Q3) Answer the following question in about 800 words. **[10]**

What is Multiculturalism? Explain the problems of Multiculture and International Hospitality.

Q4) What is Discipline? Explain the role of disciplinary knowledge in school curriculum and role of teacher in disciplinary knowledge. (800 words) **[10]**

OR

What is the need of teaching western Science, Maths and Philosophy in school and college? (800 words)

Scanned with OKEN Scanner

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील बाजूचे अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मराठी रुपांतराबद्दल शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विचारात घ्यावे.

Q1) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. [5]

1) प्लेटो यांनी आपल्या --------- या ग्रंथामध्ये शिक्षणाविषयक विचार मांडले आहे.
   अ) एमिली ब) रिपब्लिक
   क) द लॉग ड) इवॉन

2) पोमोलॉजी हे ---------शी संबंधित आहे.
   अ) भाजीपाला ब) फूले
   क) वनस्पती ड) फळे

3) घराभोवती, घराच्या समोर किंवा पाठीमागे --------- विकसित केलेली असते.
   अ) शेती ब) हरितगृह
   क) रोपवाटीका ड) परसबाग

4) आंतरविद्याशाखीय अध्यापनामध्ये --------- अध्यापन करावे लागते.
   अ) संघ ब) वैयक्तिक
   क) सूक्ष्म ड) प्रायोगिक

5) 4 ऑगस्ट 1956ला आशिया खंडातील पहिली अणुभट्टी --------- येथे कार्यान्वित झाली.
   अ) कोलकाता ब) चेन्नई
   क) ट्रॉम्बे ड) दिल्ली

Q2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (शब्दमर्यादा 250) (कोणतेही दोन) [10]

1) महात्मा गांधीजींची विद्याशाखेची संकल्पना.
2) आंतरविद्याशाखीय दृष्टिकोन.
3) विद्याशाखा व शालेय विषय यातील परस्परसंबंध.

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

Q3) खाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. **[10]**

बहुसांस्कृतिकवाद म्हणजे काय? बहुसांस्कृतिक आणि आंतरराष्ट्रीय आदरातिथ्याच्या समस्या स्पष्ट करा.

Q4) विद्याशाख म्हणजे काय? शालेय अभ्यासक्रमातील शाखीय ज्ञानाची भूमिका व शाखीय ज्ञानात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. (शब्दमर्यादा 800) **[10]**

किंवा

पाश्चात्य विज्ञान, गणित आणि तत्त्वज्ञान यांची शाळा आणि महाविद्यालयात शिकविण्याची गरज काय आहे? (शब्दमर्यादा 800)

1942

Scanned with OKEN Scanner